

X Konferencja z cyklu Kopaliny Towarzyszące i ZłoŜa Antropogeniczne

W dniach 16–18 maja 2012 r., w hotelu Wodnik – Słok koło Bełchatowa, odbyła się X Konferencja z cyklu Kopaliny Towarzyszące i ZłoŜa Antropogeniczne. Spotkania te odbywają się co dwa lata. Mają one na celu inicjowanie i przedstawianie wyników badań kopaliny towarzyszących i ich zagospodarowania wraz z aspektami ekonomiczno-prawnymi i ekologicznymi.

Tym razem jubileuszową, dziesiątą konferencję zorganizował Instytut Górnictwa Odkrywkowego Poltegor-Institut i PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów. Wzięło w niej udział około 40 uczestników, w tym przedstawiciele uczelni, instytutów naukowych, urzędów górniczych i przemysłu.

Konferencję otworzył dyrektor Instytutu Górnictwa Odkrywkowego Poltegor-Institut dr inŝ. Szymon Modrzewski wraz z przedstawicielem PGE GiEK S.A. Oddział KWB Bełchatów, kierownikiem Działu Geologicznego, mgr. inŝ. Markiem Waldemarem Jończykiem. Główny geolog kraju, minister Piotr Woźniak, pod którego patronatem odbywała się konferencja, z przyczyn służbowych nie mógł w niej uczestniczyć, ale jego adres odczytała Ewa Moszczyńska-KaluŜa – geolog wojewódzki Urzędu w Łodzi.

Przedstawione referaty opublikowano w Górnictwie Odkrywkowym (nr 1–2/2012), są teŝ one dostępne pod adresem: <http://www.igo.wroc.pl/index.php/o-instytucie>.

Wszystkie wystąpienia wywołały zainteresowanie słuchaczy, czego dowodem były bardzo oŝywiłone dyskusje na sali obrad, jak i ich kontynuacja w kuluarach. Referaty dotyczyły uwarunkowań formalno-prawnych, właściwości kopaliny towarzyszących, ich gospodarczego wykorzystania w stanie naturalnym i przetworzonym oraz moŝliwości modyfikacji tych właściwości.

Sesje referatowe tradycyjnie juŝ przeplatane były sesjami terenowymi. Uczestnicy zapoznali się z obiema odkrywkami kopalni Bełchatów, po których oprowadzali nas geolodzy z Działu Geologicznego z PGE GiEK S.A. Oddział KWB Bełchatów z Anną Skórczak na czele. W pierwszym dniu oglądaliśmy Wyrobisko Pola Szczerców (piaski i ŝwiry, iły, zlepierce kwarcytowe, bruki krzemienne, kreda jeziorna, wapienie, składowisko kopaliny towarzyszących i Zakład Produkcji Kruszyw). W drugim dniu – Wyrobisko Pola Bełchatów (bruki krzemienne i piaskowce kwarcytowe, składowisko północne kopaliny towarzyszących, Zakład Produkcji Kruszyw i Stanowisko Przeróbki Kredy Jeziornej).

Uczestnicy zostali zapoznani z działaniami związanymi z rozpoznaniem, dokumentowaniem, wydobyciem i zagospodarowaniem kopaliny towarzyszących eksploatacji ZłoŜa Węgla Brunatnego Bełchatów od momentu odkrycia złoŜa do chwili obecnej. Przedstawiono nam poszczególne odmiany kopaliny towarzyszących i omówiono aktualny stan zagospodarowania oraz perspektywy wydobywania. Zaprezentowano wykonane prace w zakresie tworzenia składowisk kopaliny towarzyszących i budowy zakładów przerobczych.

Przedstawione w obu dniach sesji terenowych zagadnienia pokazują, jak traktowane są w kopalni Bełchatów kopaliny towarzyszące i jak naleŝy szeroko patrzeć na wykorzystanie złoŝ kopaliny oprócz tego, ŝe jest to złoŜe kopaliny głównej, dla którego całe przedsiwzięcie jest

Ryc. 1. Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów – ily występujące na IV poziomie Pola Szczerców. Fot. K. Adamczyk

tworzone, a równolegle trzeba wydobyć i zagospodarować wiele kopaliny, które jej towarzyszą.

Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów, prowadząc eksploatację złoŜa węgla brunatnego, zdejmuje i przemieszcza na zwałowiska zewnętrzne duŝe ilości nadkładu. W tej masie znajdują się róŝnorodny kopaliny towarzyszące o duŝym znaczeniu gospodarczym. W zdejmowanym nadkładzie występują: pospółki krzemienne piaszczysto-ŝwirowe, piaski, pospółki piaszczysto-ŝwirowe, wapienie, piaskowce kwarcytowe, głaŝy narzutowe, iły, kreda jeziorna, torf. Kopaliny te są selektywnie pozyskiwane, składowane i następnie wykorzystywane do produkcji kruszyw i nawozów. W procesie przeróbki uzyskuje się piaski i ŝwiry płukane oraz cały asortyment kruszyw łamanych, tj.: tłucznie, grysy, kłińce.

W obszernej, podsumowującej konferencję dyskusji, uczestnicy zaakceptowali wnioski zawarte w referatach i sformułowali wiele nowych. Ranga gospodarcza kopaliny towarzyszących nie jest mniejsza niŝ kopaliny głównych, zarówno w sferze surowcowej, jak i ekonomicznej, stąd konieczność zagospodarowania kopaliny towarzyszących i racjonalne wykorzystanie ich zasobów jest sprawą oczywistą (zasoby kopaliny są nieodnawialne!).

Podsumowując główne tezy wyrażone w referatach i w dyskusjach oraz fakty zaobserwowane w terenie moŝna sformułować generalny wniosek, ŝe poniewaŝ złoŜa kopaliny są nieodnawialne, a ich zasoby wyczerpywane, złoŜa antropogeniczne powinny być waŝną częścią bazy surowców mineralnych Polski. Dla nadania rangi budowie złoŝ antropogenicznych naleŝy uregulować ich status prawny i rozwaŝyć celowość podporządkowania całości problemów gospodarki surowcami mineralnymi jednej ustawie – *Prawo Geologiczne i Górnicze*. Zintensyfikowanie działalności w zakresie budowy, utrzymania i eksploatacji złoŝ antropogenicznych wymaga wprowadzenia instrumentów ekonomiczno-finansowych stymulujących podejmowanie takich przedsiwzięć. Zabezpieczenie w złoŝach antropogenicznych wydobytych, a nie wykorzystanych na bieŝąco kopaliny towarzyszących i innych potencjalnych surowców mineralnych, jest działaniem poŝądanym, korzystnym i powinno być istotnym elementem polityki surowcowej państwa.

Grażyna Ślusarczyk & Marek Waldemar Jończyk